

VERGİNİN VERGİSİ OLUR MU?

Maliye teorisinde ve evrensel vergilendirme ilkelerinde, verginin kazançlardan, harcamalardan/ işlemlerden, servet unsurları ile servet transferlerinden alınacağı ifade edilse de; vergi sistemimizde vergiden vergi alınan şaşırtıcı örnekler vardır.

Belirtilen durumun en önemli sebebi Katma Değer Vergisi Kanunu'nun 24/b maddesindeki düzenlemedir. Bu maddeye göre; verginin hesaplanacağı tutarın (matrahın) hesaplanmasında ambalaj giderleri, sigorta, komisyon ve benzeri gider karşılıkları dikkate alındığı gibi, vergi, resim, harç, pay, fon karşılığı gibi unsurlar da dikkate alınmaktadır. Yani, bir mala uygulanan vergiler (ÖTV, Gümrük Vergisi vb.), o malın maliyetine eklenecek ve bu şekilde hesaplanan vergilerin dahil edildiği toplam tutar üzerinden KDV hesaplanacaktır.

Fabrikadan çıkış fiyatı 1.000.000.- TL olan bir araç alırsanız, motor hacmine göre bu aracın ÖTV oranı da %80 ise; KDV 1.000.000.- TL üzerinden değil (1.000.000 + 800.000 ÖTV =) 1.800.000.- Örneğin, otomobil alırken ödenen KDV, sadece aracın çıplak fiyatı üzerinden değil, aracın ÖTV dahil fiyatı TL üzerinden alınacak ve bu şekilde ÖTV üzerinden de KDV alınmış olacaktır.

Örnekte, KDV sadece aracın çıplak fiyatı olan 1.000.000.- TL üzerinden hesaplınsaydı 200.000.- TL olacaktı; ÖTV dahil fiyat üzerinden hesaplandığı için 360.000.- TL olacaktır. Bu şekilde fazladan ödenen 160.000.-TL aslında aracın değil, ÖTV'nin KDV'sidir ve verginin vergisidir.

Vergiden vergi alınması, yurt dışındaki otomobil üreticilerinin, fiyatın katlanarak artmaması için araçlardaki bazı özellikleri ve parçaları Türkiye'ye özgü biçimde kısıtlamalarına da yol açmaktadır.Yurt dışındaki araç ile Türkiye'deki aynı model araç aslında aynı değildir. Bu

şekildeki vergi etkisi kaliteye de yansımaktadır.

Benzer durum akaryakıt fiyatlarında da yaşanmaktadır. Akaryakıt tüketiciye sunulurken fiyat şu şekilde oluşmaktadır: Rafineri Fiyatı + Dağıtıcı Kârı + ÖTV = Fiyat + KDV. Burada da KDV, ÖTV ilave edilmiş fiyat (matrah) üzerinden alınmaktadır. Daha önemlisi, akaryakıtta her ÖTV zammı yapıldığında, otomatik olarak ödenecek KDV tutarı da artmaktadır.

Benzer şekilde sigara ve alkollü içkilerde de sistem aynı mantıkla çalışır ve bu ürünlere ÖTV eklendikten sonra oluşan toplam tutara KDV uygulanır.

Vergiden vergi alınması, sadece ÖTV'den KDV alınmasıyla sınırlı da değildir. Yine KDV Kanunu'nun 21/b maddesinde yapılan düzenleme ile "ithalat sırasında ödenen her türlü vergi, resim, harç ve paylar" KDV matrahına dahil edildiği için, ithalat işlemlerinde KDV hesaplanırken, sadece malın çıplak bedeli üzerinden değil; mal bedeli üzerine gümrük vergisi, varsa ÖTV ve diğer tüm masraflar eklendikten sonra oluşan toplam tutar üzerinden hesaplama yapılır. Bu durumda da, ithalatçı gümrükte ödediği gümrük vergisinin (varsa ÖTV'nin) KDV'sini de ödemek durumundadır.

Vergiden vergi alınması, sadece Devletin doğrudan müdahil olduğu ÖTV ve gümrük vergisi uygulamalarında değil, yine KDV Kanunu'nun 24/c maddesinde yer alan ve KDV matrahına dahil olan unsurları tanımlayan "Vade farkı, fiyat farkı, faiz, prim gibi çeşitli gelirler ile servis ve benzer adlar altında sağlanan her türlü menfaat, hizmet ve değerler KDV matrahına dahildir." düzenlemesi gereği, ticari hayatta da ortaya çıkmaktadır. Devlet bu şekilde dolaylı olarak vergiden vergi almaktadır.

Örneğin, 1.000.- TL'lik elektrik tüketilmiş ve faturada %10 KDV (mesken için örnek oran) hesaplanmış olsun. Belirtilen 1.100.- TL fatura ödenmediğinde ve izleyen aya sarktığında, elektrik dağıtım şirketi %5 gecikme faizini (vade farkını) KDV

dahil 1.100.- TL üzerinden 55.-TL olarak hesaplayarak, bu tutar üzerinden tekrar KDV (5,5 TL) alacaktır. Bu durumda, zamanından ödenmeyen KDV üzerinden tekrar KDV hesaplanmış olacaktır.

Aynı durum ticari hayatta da geçerlidir. Bir şirket diğerine KDV hesaplayarak mal sattığında ve ödemeyi geç aldığıda "vade farkı faturası" kesecek ve vade farkı üzerinden tekrar KDV hesaplayarak fatura düzenleyecektir. Bu durumda, borçlu şirket mal bedeliyle birlikte ödemediği KDV'nin vade farkı üzerinden tekrar KDV ödeme yapmış olacaktır.

Diğer yandan, vergi sistemimizde vergiden vergi alınmayacağını açık olarak belirtilen nadir düzenlemeler de mevcuttur. Örneğin, Gider Vergileri Kanunu'nun 39'uncu maddesinde cep telefonu faturalarında yer alan Özel İletişim Vergisi'nin KDV matrahına dahil edilmeyeceği; 30 seri no'lu Damga Vergisi Genel Tebliği'nde de sözleşmelerde yer alan KDV'nin Damga Vergisi matrahına dahil edilmeyeceği belirtilmiştir.

Vergiden vergi alındığı durumlarda, kurumlar vergisi mükellefleri ile ticari kazanç sahipleri ve serbest meslek erbabı gibi vergi mükellefleri ödedikleri vergilerle birlikte, verginin vergisini de indirim ya da maliyet kaydederek telafi edebildikleri halde, bu şekilde alınan vergiler, bu vergileri telafi etme olanağı bulunmayan halkın sırtında yük oluşturmaktadır. Eğer ki bu yük, maliye teorisine ve vergilendirme ilkelerine aykırı vergi gelirlerine feda edilmek istenmiyorsa; bu yükün giderilmesi için yasal düzenleme yapılması kaçınılmaz görünmektedir.

[Bu yazı 22 Şubat 2026 tarihli BirGün Gazetesi'nde yayınlanmıştır.](#)